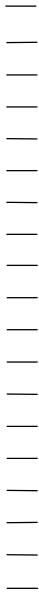

Correctievoorschrift VWO

Latijn (nieuwe stijl en oude stijl)

Vorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

20 | **03**

Tijdvak 2

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-94-427 van september 1994) en bekendgemaakt in het Gele Katern van Uitleg, nr. 22a van 28 september 1994.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het procesverbaal van het examen toekomen aan de examiner. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examiner past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

2 De directeur doet de van de examiner ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het procesverbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.

3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examiner en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommitteerde scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel.

Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 punten, zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel;

3.4 indien één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het antwoordmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord;

3.8 indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een toets of in het antwoordmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en antwoordmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO.

Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het antwoordmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

5 Voor deze toets kunnen maximaal 84 scorepunten worden behaald. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

6 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.

Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer (artikel 42, tweede lid, Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO).

Dit cijfer kan afgelezen worden uit tabellen die beschikbaar worden gesteld. Tevens wordt er een computerprogramma verspreid waarmee voor alle scores het cijfer berekend kan worden.

3 Vakspecifieke regels

Voor het vak Latijn (nieuwe stijl en oude stijl) VWO zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

1 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen punt(en) in mindering wordt (worden) gebracht

2 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolom een zeer ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolom.

3 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt / meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolom.

4.1 Antwoordmodel voor de vragen

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Tekst 1 De rede van Philippus en Perseus

Maximumscore 1

- 1 Iam non occultis a fratre petimur insidiis (regel 3-4).

Maximumscore 2

- 2 dicere is een infinitivus historicus; vocari hangt af van iussit.
Alleen scorepunten toekennen, indien beide vormen correct zijn toegelicht.

Maximumscore 1

- 3 De coniunctivus (drukt een doel uit) / qui / quos + coniunctivus.

Maximumscore 2

- 4 Twee van de onderstaande antwoorden:
Hij neemt (twee) lijfwachten mee.
De mannen, die de beide zoons mee naar binnen mogen nemen, zijn ongewapend.
Hij trekt zich terug naar het midden van het paleis.

Maximumscore 1

- 5 Wat de uitslag van het onderzoek ook zal zijn, in beide gevallen is de uitkomst ongunstig (zijn ene zoon blijkt een potentiële moordenaar of zijn andere zoon blijkt een bedrieger.)
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 1

- 6 ■ E

Maximumscore 2

- 7 Neque vos t/m flectere (regel 30-32).

Maximumscore 2

- 8 Het ligt niet voor de hand voorbeelden te ontleen aan de geschiedenis van tegenstanders.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 2

- 9 ■ A

Maximumscore 1

- 10 Totdat een van de beide zoons / broers dood is.

Maximumscore 2

- 11 • Zijn vader wil eerst zien en dan geloven
• Perseus is maar een tweederangskind
Of woorden van overeenkomstige strekking.

1

1

Maximumscore 1

- 12 Perseus suggereert hier dat Demetrius, na zijn broer uit de weg te hebben geruimd, ook zijn vader zal vermoorden.

Maximumscore 1

- 13 dan mag ik toch zeker een beroep doen op u (die mijn vader bent).

Antwoorden	Deel-scores
Tekst 2 De beklimming van de berg Haemus	
Maximumscore 2	
14 ☐ a. Dat Philippus een aanval op Rome voorbereidde Of woorden van overeenkomstige strekking.	<u>1</u>
b. (qua proxime itinera ad mare Hadriaticum atque Italiam ducerent, quaeque) ratio belli (futura esset) (regel 18-19)	<u>1</u>
Maximumscore 1	
15 ☐ Hij noemt de Alpen.	
Maximumscore 1	
16 ☒ c	
Maximumscore 2	
17 ☐ quis correspondeert met se	<u>1</u>
tota gente correspondeert met duos filios	<u>1</u>
Maximumscore 1	
18 ☐ Dat de voorkeur van Philippus voor zijn opvolging uitging naar Perseus. Of woorden van overeenkomstige strekking.	
Maximumscore 2	
19 ☐ a. De formulering voor het ogenblik / in praesentia suggereert dat het later wel anders zal worden	<u>1</u>
Of woorden van overeenkomstige strekking.	
b. Met de mededeling dat Demetrius minder risico had gelopen wanneer hij alleen naar Macedonië zou zijn teruggekeerd	<u>1</u>
Of woorden van overeenkomstige strekking.	
Maximumscore 2	
20 ☒ A	
Maximumscore 1	
21 ☐ Dat men verschillende bergen, zeeën en rivieren vanaf één punt kon zien. Of woorden van overeenkomstige strekking.	
Tekst 3 De dood van Demetrius	
Maximumscore 1	
22 ☐ suis; vader en broer Alleen scorepunt toekennen, indien beide elementen in het antwoord voorkomen.	
Maximumscore 1	
23 ☒ D	
Maximumscore 1	
24 ☐ fratri proditur indicatur patri	
Maximumscore 3	
25 ☐ a. Er blijkt uit dat Demetrius begerig was naar de koningsmacht	<u>1</u>
Onjuist: Dat er uit blijkt dat hij een moord beraamde	
Of woorden van overeenkomstige strekking.	
b. (maxime falsae litterae T. Quincti) urgebant (regel 21-22)	<u>1</u>
c. Er zijn mensen omgekocht om met hem mee te gaan	<u>1</u>
Of woorden van overeenkomstige strekking.	

Antwoorden	Deel- scores
Maximumscore 1	
26 ☐ Demetrius	
Maximumscore 3	
27 ☐ 1. De bijzin cum t/m sese wordt als een hoofdzin vertaald	<u>1</u>
2. De genitivus fratris wordt als lijdend voorwerp vertaald	<u>1</u>
3. Het hoofdwerkwoord torquebatur wordt vertaald als een deelwoord Of woorden van overeenkomstige strekking.	<u>1</u>
Maximumscore 1	
28 ☐ dicitur regel 26 Onjuist: dicitur regel 28. Alleen scorepunt toekennen, indien het regelnummer erbij is vermeld.	

4.2 Antwoordmodel voor de vertaling

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 29 Maximumscore 1 Tum Africanus fratri (kolon 30) inquit Toen zei Africanus tegen / tot zijn broer	
toen (voegwoord)	<u>0</u>
van de broer / de broers	<u>0</u>
broer Africanus	<u>0</u>
Kolon 30 Maximumscore 2 "Iter, (kolon 29 en 31) ego quoque approbo. De tocht / reis / route / weg / doortocht keur ook ik goed	
vrije doortocht	<u>0</u>
wederom	<u>0</u>
aan / voor / door ieder	<u>0</u>
tot tevredenheid voltooien	<u>0</u>
bewijzen / betuigen / laten blijken	<u>0</u>
heel goed	<u>0</u>
ik keur goed (quoque niet vertaald)	<u>1</u>
Kolon 31 Maximumscore 2 quod insistis, Luci Scipio, die jij betreedt / inslaat, Lucius Scipio	
omdat	<u>0</u>
achtervolgen / in het nauw brengen / stilstaan / ophouden	<u>0</u>
jullie betreden / betraden	<u>0</u>
jij betrad	<u>0</u>
staan op	<u>1</u>
van Lucius	<u>0</u>
Luci	<u>1</u>
Scipius	<u>1</u>
Kolon 32 Maximumscore 2 Sed totum id vertitur in voluntate Philippi, maar dit / deze hangt geheel af van de bereidwilligheid van Philippus,	
Niet fout rekenen: dit geheel hangt af van Philippus hangt geheel af	<u>0</u>
hing af	<u>0</u>
Philippi	<u>1</u>
Kolon 33 Maximumscore 2 qui (kolon 34) et iter et commeatus et omnia (kolon 35) nobis suppeditabit. die (en) de vrije doortocht (en) proviand en alles / alle dingen aan ons zal verschaffen.	
verschaft	<u>1</u>
verschafte / heeft verschafte	<u>0</u>

Antwoorden	Deel-scores
Kolon 34	
Maximumscore 2	
si imperio nostro fidus est, als hij ons gezag / rijk / onze macht / heerschappij trouw is,	
Niet fout rekenen: betrouwbaar voor	
of	<u>0</u>
door onze macht	<u>0</u>
bevel / bevoegdheid	<u>1</u>
als ons gezag trouw is	<u>0</u>
als het gezag trouw aan ons is	<u>0</u>
nauwgezet	<u>0</u>
Kolon 35	
Maximumscore 2	
quae in longo itinere exercitus alunt iuvantque, die op een lange tocht (de) legers / een / het leger voeden en helpen,	
omdat	<u>0</u>
opvoeden / groot brengen	<u>0</u>
verheugen / vermaken	<u>0</u>
Kolon 36	
Maximumscore 1	
Si is destituit, (Maar) als hij / deze / die medewerking weigert,	
of	<u>0</u>
weigerde	<u>0</u>
Kolon 37	
Maximumscore 2	
nihil per Thraciam satis tutum habebis. zul jij door / in Thracië niets helemaal veilig hebben / heb jij ..... / zal er voor jou in Thracië niets helemaal veilig zijn.	
Niet fout rekenen: helemaal niets	
Thraciam	<u>1</u>
beschermmer / voogd	<u>0</u>
jij had	<u>0</u>

Kolon 38**Maximumscore 2**

Itaque prius regis animum explorari placet.

Dus / daarom behaagt het / lijkt het (mij) goed dat eerst / eerder / tevoren de gezindheid / houding / mening / opvatting / stemming van de koning beproefd / onderzocht / verkend wordt / om de houding van de koning te onderzoeken.

Niet fout rekenen: en zo

Niet fout rekenen: geest

vroeger / liever

de eerste koning

de vroegere gezindheid

het behaagt de koning

ziel

zoeken

het is aannemelijk / men besluit

tot rust brengen

10001100**Kolon 39****Maximumscore 1**

Optime explorabitur,

Deze / hij zal het best onderzocht worden / wordt het best onderzocht,

Niet fout rekenen: zeer goed

goed

de beste zal onderzocht worden

hij zal onderzoeken / onderzocht

000

De woorden si t/m mittetur zijn voorvertaald.

Kolon 40**Maximumscore 2**

Tiberius Sempronius Gracchus (kolon 41 en 42) ab Amphissa (kolon 43) die tertio Pellam pervenit.

Tiberius Sempronius Gracchus bereikte / kwam op de derde dag / na twee dagen van / vanaf / uit Amphissa aan in Pella.

Niet fout rekenen: komt aan

drie dagen van Amphissa

door Amphissa

Pellam

grondig onderzoeken

1110

De woorden longe t/m iuvenum zijn voorvertaald.

Kolon 41**Maximumscore 1**

ad id delectus,

hiertoe uitgekozen

naar / bij

hem

geliefd

keuze / lichtung

0000

Antwoorden	Deel- scores
------------	-----------------

Kolon 42

Maximumscore 2

per dispositos equos prope incredibili celeritate
door / met langs de hele route klaarstaande paarden met een bijna ongelooflijke snelheid

gedurende	<u>0</u>
dicht bij / bijna langs de hele route klaarstaand	<u>0</u>
ruiters	<u>0</u>
ongeloofwaardig door snelheid	<u>0</u>

Kolon 43

Maximumscore 1

– inde enim est dimissus –
want daarvandaan was / is / werd hij uitgezonden / (weg)gezonden

sindsdien / daarom	<u>0</u>
vrijlaten / opheffen / verstoten	<u>0</u>

Kolon 44

Maximumscore 1

In convivio rex erat
De koning was bij een gastmaal / banket / feest

er was een koning / hij was koning bij een feestmaal	<u>0</u>
de koning leefde samen	<u>0</u>

Kolon 45

Maximumscore 2

et in multum vini processerat.
en was zich te buiten gegaan aan veel wijn.

ging zich te buiten	<u>1</u>
vele wijnen	<u>1</u>

Kolon 46

Maximumscore 2

Ea ipsa remissio animi suspicionem dempsit
(Juist) deze / die zorgeloze stemming (zelf) nam de verdenking / het vermoeden weg

zij nam weg	<u>0</u>
door die zorgeloze stemming nam hij de verdenking weg	<u>1</u>
het omhoogkijken	<u>0</u>

Kolon 47

Maximumscore 1

novare eum quicquam velle.
dat hij vijandige bedoelingen had.

dat zij vijandige bedoelingen hadden	<u>0</u>
dat hij vijandige bedoelingen heeft	<u>0</u>

Antwoorden	Deel-scores
Kolon 48	
Maximumscore 2	
Et tum quidem comiter acceptus est hospes. En toen is hij vriendelijk als gast ontvangen. / En toen is / werd de gast (echter) vriendelijk ontvangen / behandeld.	
toen voegwoord	<u>0</u>
aannemen	<u>0</u>
vriendelijke gast	<u>0</u>
gastheer	<u>0</u>
vijand	<u>0</u>
Kolon 49	
Maximumscore 1	
Postero die (kolon 50, 51, 52 en 53) vidit. De volgende dag zag hij	
ziet	<u>0</u>
Kolon 50	
Maximumscore 2	
commeatus exercitui paratos esse benigne, dat (de) proviand voor het leger welwillend / royaal / vrijgevig in gereedheid was gebracht	
Indien de a.c.i.'s in kolon 50, 51 en 52 niet zijn herkend als afhankelijk van vidit, maar vidit is wel vertaald (bijvoorbeeld: en dat zag hij), voor de betreffende drie kola samen maximaal 2 scorepunten toekennen.	
Indien niet herkend als a.c.i. afhankelijk van vidit (en vidit niet vertaald)	<u>0</u>
van het leger	<u>1</u>
door het leger	<u>0</u>
voorbereiding(en)	<u>0</u>
werd gebracht	<u>1</u>
hij zag welwillend	<u>0</u>
Kolon 51	
Maximumscore 2	
pontes in fluminibus factos esse, dat er / de bruggen in / over (de) rivieren gemaakt waren,	
Indien niet herkend als a.c.i. afhankelijk van vidit (en vidit niet vertaald)	<u>0</u>
een brug	<u>0</u>
een / de rivier	<u>0</u>
gemaakt werden	<u>1</u>
Kolon 52	
Maximumscore 2	
vias (kolon 53) munitas esse dat er / de wegen waren aangelegd / bestraat / versterkt / verschanst	
Indien niet herkend als a.c.i. afhankelijk van vidit (en vidit niet vertaald)	<u>0</u>
dat er versterkte wegen waren	<u>1</u>
aangelegd werden	<u>1</u>
Indien ook in kolon 50 en 51, hier niet meer aanrekenen.	

Antwoorden

Deel-
scores

Kolon 53

Maximumscore 2

ubi transitus difficiles erant,
waar de doortocht(en) moeilijk was / waren,

Niet fout rekenen: / waar (een) moeilijke doortocht(en) was / waren
zodra

0

Einde